

pritoževali smo se, da je bilo povišanje slabo, po nekod nikakršno, drugod celo negativno. Ni čuda potem, če se že v tako kratki dobi porajajo celo »Rotšildje« meji nami.

Nova »peticija« deželne učiteljske konferencije kaže zopet nekaj prihranka. Mislijo namreč prihraniti polovico dosedanjih jednorazredničarjev v IV. plačilnem razredu. Hm! Delj nočem tega razpravljati, da mi ne bi očitali subjektivnosti, — kateri listkar ni subjektiven? — tudi Rousseau pravi nekje: »Kdor misli, da mora vse povedati, malo pove, ker ga naposled nobeden ne posluša«.

Sploh sem mislil današnji listek celoma posvetiti slavnemu spomenu slavnega J. A. Komenskega, čegar rojstveno tristoletnico so praznovali te dni širom srednje Evrope. A ker ste Vi, gospod urednik, odločili temu spomenu drug prostor, in ker bi se utegnil zopet kdo oglasiti, češ: takih listkov ni učil pisati ta in ta, zato posvečujem velikemu učenjaku in nedosežnemu šolniku, katerega življenje-trpljenje je v mnogih potezah slično življenju sleharnega šolnika tudi dandanes, samo vrstico:

«Učitelj je bil».

Z njim je začela prava pomlad v pedagogiki in

didaktiki. Dela njegova so bila cvetke trobentice označuje prepoved narodov.

Letošnja pomlad obeča najlepšega cvetja primorskim učiteljem. Bog daj, da jim deželni očetje zdatno pomagajo. Gg. primorski kolegi so sicer že večkrat prosili, a ničesar dosegli. Prav originalno so jih lani zavrnil, rekoč: »Letina je preslaba«. Kaj pa bode letos?

Prej ko končam, moram še povedati, kako dolžnost so hoteli nekje na Notranjskem natveziti učitelju: da mora namreč — menda po postavi (?) — hvaležen biti udom krajnega šolskega sveta, če so z njim prijazni, ali pa če mu mečejo polena pod noge. Sicer se je to dogodilo samo v enem kraju, zato ni, da bi se ta slučaj generaliziral; izviren pa je, kakor je izviren marsikaj, kar ni nam učiteljem v posebno korist. Kadar ponehajo vse te izvornosti, tedaj, go spodje kranjski učitelji, tedaj nam zasveti zlata zora, tedaj mislijo na Kranjskem vpeljati — konkretni status.

Naj se nikdo ne moti v ti sladki iluziji, saj druge nesreče ni, kot da se imenovana preemba ne dogodi kmalu. Tako misli

Vaš

pesimist.

Vestnik o Komenskem.

Kraji, kjer se je praznovala 300letnica Komenskega.

Pilsen dne 27. sušca.

Mnichovo Hradiště dne 26. sušca.

Slaně dne 28. sušca.

Opočno dne 28. sušca.

Smichov dne 27. in 28. sušca, razkritje Komenskega sohe.

Votovice dne 27. sušca.

Nepomuky dne 27. sušca akademija.

Kolin dne 28. sušca akademija, dne 27. sušca razsvetljenje mesta.

Železni Brod dne 26. sušca razsvetljenje mesta, dne 27. akademija.

Nachod dne 26. sušca koncert Dvořakov, dne 26. slavnostno zborovanje.

Nový Bydžov dne 26. sušca.

Rokycany dne 19. sušca.

Tabor dne 28. sušca.

Praga dne 26., 27., 28. sušca (glej »Učiteljski Tovariš« št. 6!)

Vodňany dne 27. sušca akademija, dne 28. slavnostno zborovanje.

Kutná Gora dne 27. sušca akademija, dne 28. slavnostno zborovanje.

Česká Skalice dne 28. sušca koncert, akademija.

Vys. Myto dne 26. sušca.

Rychnov dne 26. sušca.

Mšeni dne 28. sušca slavnostno zborovanje.

Jilove dne 27. sušca akademija.

Vožica dne 26. sušca razsvetljenje mesta, dne 27. slavnostno zborovanje.

Rakovník dne 26. sušca.

Poděbrady dne 26. sušca.

Pardubice dne 26. sušca razsvetljenje mesta, dne 27. slavnostno zborovanje in akademija.

Budějovice dne 27. sušca akademija.

Kral. Městec dne 20. sušca.

Dunaj dne 27. sušca akademija v Ronacherjevi dvorani, priredili Čehi. — Dunajsko učitelstvo ljudskih in srednjih šol in pedagogija pa so slavnost priredili dne 6. t. m.

Blatna dne 27. sušca.

Kladno dne 26. sušca akademija, dne 27. razsvetljenje mesta, dne 28. slavnostno zborovanje.

Mlada Boleslav dne 26. sušca zabavni večer, dne 27. javno slavnostno zborovanje.

Sobotec dne 26. sušca slavnostno zborovanje.

Čechtice dne 27. sušca slavnostno zborovanje društva »Komenski«.

Bělohrad dne 26. sušca slavnostni večer, gledališna predstava.

Zagreb: Hrvatski pedagoški-književni zbor je imel dne 31. sušca XX. redovitu glavnu skupštino s proslavo 20-godišnjice društva i 300-godišnjice rođenja pedagoškog velikana Jana Amosa Komenskoga.

I. Glavna skupština: 1. Predsjednik otvara skupštino. 2. Izveštaji o radu društva g. 1891. 3. Izbor revizijskoga odbora. 4. Proračun za god. 1892. 5. Izbor novih članova. 6. Prijedlozi pojedinih članova.

II. Svečana skupština: 1. Pječavski sbor. 2. Prolog. 3. Svečani govor predsjednikov. 4. Razprava pravoga člana Ljudevita Dvornikovića: »Komenski i današnja pedagogija«. 5. Pjevački sbor.

Petrinja dne 27. sušca beseda in komers.

Lomnice dne 26. sušca javni shod, dne 27. odkritje Komenskega sohe, dne 28. akademija. Jenikov dne 27. sušca slavnostni večer. Český Dub dne 27. sušca akademija in slavnostno zborovanje.

Strakonice dne 27. sušca akademija. Čičovci dne 25. in 27. sušca. Ljubljana dne 26. sušca, 9. in 19. mal. travna. Osek dne 30. sušca. Garčin, Sušak, Brod dne 28. sušca. Belgrad dne 29. sušca in 20. mal. travna. Maribor dne 7. malega travna slavnostno zborovanje.

Šmarje pri Jelšah dne 27. sušca slavnostno zborovanje.

Iz Kalifornije so došla poročila o slavnostih, ki so se priredile v spomin učitelja narodov.

Georgijski, armenski in tartarski časopisi v Aziji so prinesli članke o tem velikem pedagogu.

Izven teh krajev so bile slavnosti še v mnogih mestih na Moravskem, v Šleziji, na Ogerskem, na Avstrijskem, Hrvatskem, v Slavoniji, Srbiji, na Nemškem, v Holandiji, na Švedskem, Angleškem in v Ameriki.

Vsa česka učiteljska društva, katerih je v Česki, na Moravskem in v Šleziji okoli 200, slavila so Komenskega tristoletnico.

V Berlinu se je osnovalo društvo »Internationale Komensky-Gesellschaft«. Kot člani tega društva se je doslej vpisalo mnogo društev in dr., kakor učiteljsko društvo v Pragi, zveza českih učiteljskih društev na Moravskem in v Šleziji, zveza českih učiteljskih društev na Českem, česka akademija, člani naučnega ministerstva na Pruskem in v zjedinitvenih državah v Ameriki, notranje ministerstvo v Holandiji, naučno ministerstvo v Švediji, saksonsko naučno ministerstvo, vrhovni šolski svet v Alzasiji, Avstrija, Rusija, Italija, Švajca, Francoska. To društvo ima že nad tisoč članov.

Izložba Komenskega v Pragi, nameščena v jedni izmed velikih muzejnih dvoran, preseneti vsacega obiskovalca; razvrščena je na tri dele: v popolno zbirko vseh spisov Komenskega, na literaturo o Komenskem, literaturo zgodovine česko-bratske zveze, v zbirko slavnostnih spisov in listov. Dalje se ondi nahajajo starejši in novi pogledi vseh onih mest, kjer je Komenski živel, ter odlični posamičnih soh in medaljonov Komenskega. Pročelje dvorane je okrašeno z obrazom Komenskega od Václava Brožíka in okoli je cvetlični gaj. Sredi dvorane je zbirka map in atlantov Komenskega, kolekcija slavnostnih publikacij, spisi o verskih reformatorjih in životopisi Komenskega. Najdragocenejša je zbirka rokopisov in dopisov Komenskega. Prvih pet dnij je obiskalo izložbo 1347 oseb. Vedno pa še dohajajo v izložbo novi predmeti. Iz Zagreba so poslali vse hrvatske spise o Komenskem. Pisatelj Jelinek je podaril dve stari mapi Morave, na koji je označena vasica Komna kot rodišče Komenskega, iz Amsterdama so pa došle fotografije njega hiše, dalje spomenik in cerkva v Nardenu. Ta izložba je prirejena iz zbirke Komenskega, vseučiliške knjižnice in muzejske in one strahovskega samostana.

Komenskega „Svet v obrazih“, ilustrirano vrtislavsko izdanje latinsko-česko-poljsko-nemško-francosko, z životopisom J. A. Komenskega od dr. Fr. Palackega ponuja Ignacij Antoniek, učitelj v Czerniawe, pošta Mosciska v Galiciji.

Spomenik (monument) je doslej imel Komenski v Prerovi (postavilo česko učiteljstvo pred 22 leti),

v Brandiši na Orlici, v Pragi in v Fulneku. Postavil pa se bode sedaj spomenik v Ogerskem Brodu, na hišo, kjer je bil Komenski pred 300 leti rojen, pa se bode vzdala spominska ploča v Nardenu.

Obelisk Komenskega v Fulneku. Občina fulneška, v katerem mestu je Komenski bival v letih 1618—1622, postavi na mestu, kjer je slavni pedagog k poučevanju zbiral mladino fulneško pod jedno bukvo, obelisk v spomin njegove tristoletnice. Obelisk bode visok 348 m. Na hišo pa, v kateri je Komenski poučeval, vzdala se bode spominska ploča.

Obprseje J. A. Komenskega iz sadra v nadzivotni in tudi manjši velikosti, modelirano od mojstra Strachovskega, prodaja štukater g. Fikar v Pragi.

Isto tako prodaja taka obprseja g. A. Amort, štukater v Prerovem na Moravskem i. s. I. velikost (80 cm) 7 gld., II. velikost (50 cm) 2 gld. 60 kr. III. velikost (30 cm) 60 kr., IV. velikost (15 cm) 30 kr. Podstave k tem soham pa veljajo v treh velikostih 2 gld. 60 kr., 60 kr., 40 kr. Gotov delež dohodkov daruje g. Amort za spomenik Komenskega v Ogerskem Brodu.

Jan Amos Komenski v slovenskem slovstvu. Že leta 1711, je P. Hipolit iz Novega Mesta privzel v svoj »Dictionarium trilingue« Komenskega »Orbis pictus« na 70 straneh po latinski, nemški in kranjski. Prestavljal ga je deloma tudi Vodnik, in Kopitar je v svoji slovnici ponatisnil šest odstavkov po nemški in po kranjski v prestavi Hipolitovi in Vodnikovi. Potočnik pa ima v svoji slovnici I. l. 1840 (95 strani), II. l. 1858 slovenski prevod »Svet v obrazih«, spisal Janez Am. Komenski. — V »izvestji višje gimnazije ljubljanske« od leta 1867 je priobčil profesor Francisek Kandernal spis »über Johann Amos Comenius und seine Didaktik«.

Razpisano darilo za najboljši spis o Komenskem. »Filosofska jednota« v Pragi razpisuje darilo 12 cekinov za najboljši spis v českem jeziku o J. A. Komenskem.

Glavno mesto Praga je ob priliki tristoletnice Komenskega darovalo 5000 gld. »Ustf. matici školski« in 1000 gld. česki šoli »Komenskega« na Dunaji; poleg tega se trg u »Slepé brény« odslej imenuje Komenskega trg. Na grob Komenskega v Nardenu je mestna občina praška po tamošnjem županu pustila položiti dne 28. sušca dragocen venec.

Česki dijaki v Pragi so poslali v Narden 3 odposlance, da položijo v imeni českega dijaštva venec na grob J. A. Komenskega.

Komenskega ustanova. Mesto Plzen je določilo 1000 gld. za ustanovo, katere obresti naj dobiva v podporo ubog učiteljski kandidat na českem pedagogiji, ki se bode začetkom šolskega leta 1892/3 v Plznu otvoril.

Tiskano razredbo učnih ur za učence v jako ukusni obliki s podobo J. A. Komenskega je izdal A. Purkrabek, imetnik knjigotiskarne in litografije v Pragi. Načrt za to tiskovino je sestavil znani akademski slikar Biza. Delež dobička iz razprodaje je poklonil založnik »fonsu Bolzanove sirotilišnice učiteljske«.

V Zagrebu se ustanovi Komenskemu na čast in spomin stalna razstava učil.

K odkritju spomenika Komenskega v Nardenu je odposlala zveza českih učiteljskih društev kot

zastopnika českega učiteljstva g. J. Šmaha, profesorja na realki v Rakovnici, s krasnim vencem.

„Obzor“ priobči životopis J. A. Komenskega, katerega imenuje najslavnejšega vzgojitelja in narodnjaka. Isto tako so ga v posebnih člankih slavili skoraj vsi slovenski časopisi.

Ljubljana Mestni zastop je »Slovenskemu učiteljskemu društvu« dovolil 100 gld. podpore za priredbo Komenskega slavnostnega večera in sklenil, da se poljske ulice, v katerih je več učnih zavodov, prekrstijo v »Komenskega ulice«.

Komenskega svetinja. Na spomin tristoletnice pedagoga velikana so izdelali v Berlinu svetinjo, ki

je nekoliko večja od dvogoldinarskega tolarja. Na prednji strani je vzbokano podoba Komenskega, ki drži v levi svojo veliko pedagogiko. Legenda okoli podobe slove: »Zum 300jährigen Comenius-Jubiläum 1892«. Na zadnji strani je simbolična podoba vseмира (vesoljnega sveta), kakeršno je Komenski sam postavil na čelo svojim zbranim spisom »Opera didactica omnia« (Amsterdam 1657) in okoli je legenda: »Omnia sponte fluant, absit violentia rebus«. Svetinja se narača v Berlinu pri Otonu Oertel, Gollnowstrasse 11a v zlatu ali srebru po 5 mark, v bronu po 2 marki.

Vestnik.

Najvišje odlikovanje. Presvetli cesar je blagovolil podeliti c. kr. profesorju na ženskem učiteljski in okrajnemu šolskemu nadzorniku g. Francišku Vodopivcu naslov cesarskega svetnika.

Najvišji dar. Presvetli cesar je za prezidanje škofjeloškega gradu, ki ga je kupil nunski samostan v šolske namene, dovolil 1000 gld. podpore, istotako krajnemu šolskemu svetu v Spodnji Idriji za pokritje stroškov za šolsko zgradbo 100 gld.

Osobne vesti. Gdč. Franciška Šmitik, stalna učiteljica v Boštanji, dobila je stalno drugo učno mesto na dvorazrednici v Smledniku; gdč. Apolonia Dolinšek, začasna učiteljica v Tunjicah pride stalno na drugo učno mesto na dvorazrednici v Komendi pri Kamniku; gdč. Jožefina Fortuna, začasna učiteljica v Velikem Gabru, potrjena je za stalno učiteljico na tem mestu. — G. Ivan Petrič, začasni učitelj v Ribnici, dobil je začasno službo učitelja-voditelja v Št. Juriji pri Izlakah.

Iz zadnjih sej c. kr. deželne šolskega sveta. Dvorazredna ljudska šola pri D. M. v Polji se razširi v štirirazredno in se uvrsti prvo učno mesto v II., drugo in III. učno mesto v III. in četrto učno mesto pa v IV. plačilni razred. Na samostojni štirirazredni dekliški ljudski šoli v Kranji se uvrsti prvo in II. učno mesto v III., III. in IV. učno mesto v IV. plačilni razred. Četrto učno mesto na štirirazredni nemški dekliški ljudski šoli v Ljubljani se uvrsti v III. plačilni razred in služba učitelja-voditelja na novo ustanovljeni jednorazrednici na Šenturški Gori v kranjskem šolskem okraju pa v IV. plačilni razred. Za prvo in drugo mestno deško ljudsko šolo v Ljubljani se je ustanovilo po jedno učno mesto z letno plačo III. plačilne vrste.

S Koroskega. Proračun za zavetišče za osiročene in zanemargene dečke v Celovci za l. 1892. znaša 6274 gld., za nakup in priredbo vrta pa je deželni zbor poleg tega še dovolil 2811 gld. — Računski sklep normalno-šolskega zaklada za l. 1889. je deželni zbor potrdil s potrebnostjo 412.177 gld. in z dohodki 61.455 gld.

S Stajerskega. Peta deželna učiteljska konferencija bo letos v Gradcu v dneh od 19. do 21. kimovca. Glavne točke zborovanja so:

1. Kako je mogoče povzdigniti zanimanje kmetškega prebivalstva za šolo?
2. Kako je treba realije obravnavati, da pospešujejo jezikoslovni pouk?
3. Naše slovnice in članke za ljudske šole.
4. O vpeljavi pokončne pisave.

Galicija. Deželni zbor je sklenil vladi predlagati, da se vpelje za vse srednješolske dijake uniforma.

Učiteljske v Novem Jorku ima v tekočem šolskem letu 1850 kandidatov in kandidatinj. Učiteljev je na tem zavodu 70.

Poldnevni pouk. V dolnjeavstrijskem deželnem zboru je v imeni šolske komisije dr. Weitlof stavil predlog, da bi se na šolah, h katerim so vsolane vasi nad pol ure oddaljene, vpeljal na podstavi državnega šolskega zakona v zimski dobi poldnevni pouk. Predlog se je odstopil vladi, da ga izvede.

K odpravi ukovine. V češkem deželnem zboru so stavili poslanci König, dr. Lang in dr. predlog, naj se ukovina na občnih ljudskih šolah na Češkem odpravi in vsled tega nastali nedostatek pokrije iz deželnega zaklada.

Kranjska hranilnica je v svoji glavni seji dne 24. sušca sklenila darovati v koristne in dobrodelne namene 35.250 gld. Iz te vsote se je dovolilo v vzgojne in šolske namene:

Vincencijevi družbi za deško sirotišče	200 gld.
Družbi gospa krščanske ljubezni	700 "
Obrtni strokovni šoli za lesno obrt v Ljubljani:	
a) za učila	200 "
b) za potrebne prostore	600 "
Strokovni šoli za čipkanje in pletenje:	
a) za učila	50 "
b) za potrebne šolske prostore	200 "
Strokovni šoli za lesno obrt v Kočevju	500 "
Obrtno-nadaljevalni šoli v Kočevju	50 "
" " " v Kranji	50 "
" " " v Kamniku	50 "
" " " v Trzinu	50 "
" " " v Radovljici	50 "
" " " v Škofji Loki	50 "
" " " v Krškem	50 "
" " " v Postojni	50 "
" " " v Metliki	50 "

Nemškemu šolskemu društvu v vzdrževanje nemške deske šole v Ljubljani	5000 "
Glasbeni šoli filharmoničnega društva v Ljubljani	600 "
Glasbeni šoli »Glasbene Matice« v Ljubljani	200 "
Podružnici nemškega šolskega društva za otročji vrt	150 "
in za potrebno novo učno moč	50 "
Nemškemu otročjemu vrtu v Kočevju	50 "
" " " v Trzinu	50 "
" " " v Zagorju	50 "